

9. 8. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Krádež mobilního telefonu jakožto neoprávněné opatření platebního prostředku?

Historicky již po mnohá léta panují rozpory mezi názory týkající se trestného činu neoprávněného opatření, padělání nebo pozměnění platebního prostředku podle § 234 tr. zákoníku. K jednáním, kdy se pachatel dopustí tohoto trestného činu, často dochází v jednočinném souběhu s trestným činem podvodu ve smyslu § 209 tr. zákoníku a trestným činem neoprávněného přístupu k počítačovému systému a neoprávněného zásahu do počítačového systému nebo nosiče informací ve smyslu § 230 tr. zákoníku. Tento článek se zabývá mírou intenzity zavinění při spáchání výše uvedených trestných činů a možností analogického použití ustálené judikatury v souvislosti s technologickým rozvojem.

Pachatel trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku ve výše uvedeném jednočinném souběhu naplní znaky této skutkové podstaty tím, že uvede přinejmenším bankovní instituci v omyl. S tím již ustálená judikatura souhlasí a daný názor zpravidla aplikuje. V usnesení Nejvyššího soudu pod sp. zn. 4 Tdo 1115/2022 ovšem jednání, které je standardně posuzováno i jako jednání naplňující znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku, takto posouzeno nebylo, kdy v tomto případě bylo jednání pachatele právně kvalifikováno jako souběh dvou trestných činů, nikoliv tří.

Jednání pachatele v dané situaci spočívalo mj. v přihlášení se do internetového bankovníctví poškozeného a zadání elektronického platebního příkazu k úhradě. Lze tedy říci, že se jednalo o ukázkovou situaci jednočinného souběhu výše uvedených trestných činů, avšak s rozdílnou právní kvalifikací.

Soudy rovněž zastávají názor, že spácháním trestného činu krádeže podle § 205 tr. zákoníku, kdy se pachatel zmocní peněženky nebo tašky poškozeného, rovněž dojde k naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu neoprávněného opatření, padělání nebo pozměnění platebního prostředku podle § 234 tr. zákoníku, a to v nepřímém úmyslu, neboť lze předpokládat, že každý dospělý člověk má ve své peněžence či tašce platební karty (viz. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.08.2011 se sp. zn. 4 Tdo 884/2011; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.11.2011 se sp. zn. 8 Tdo 1419/2011; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.8.2011 s č. j. 4 Tdo 884/2011-19; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2020 se sp. zn. 7 Tdo 426/2020). V případě, kdy se ji pachatel zmocní, má tedy předpokládat a být srozuměn s tím, že si tímto jednáním i neoprávněně opatří platební prostředek jiného. Tento názor tedy vyplývá z **ustálené** judikatury a je aplikován již po více než desetiletí.

V souvislosti s rozvojem technologií na základě průzkumu z roku 2022 „*mobilem platí v ČR 39 procent lidí, před čtyřmi lety to bylo 19 procent.*“^[1] Lze tedy připustit, že pokud počet osob používajících mobilní telefon pro účely plateb za 4 roky vyrostl o 20 %, tedy v průměru o 10 % za dva roky, a bude-li tento trend pokračovat, v roce 2025 bude tento způsob platby používat více než polovina Čechů.

Je tedy zcela legitimní otázkou, zda by s ohledem na moderní vývoj měla být krádež přinejmenším chytrého mobilního telefonu rovněž posuzována jako neoprávněné opatření platebního prostředku,

má-li být přístup soudů systematický a v analogickém souladu s již ustálenou judikaturou.

Základem této teze je skutečnost, že v případě spáchání trestného činu neoprávněného opatření, padělání nebo pozměnění platebního prostředku podle § 234 tr. zákoníku, a to v nepřímém úmyslu, měl pachatel vědět a být srozuměn s tím, že si neoprávněně opatří platební prostředek, neboť je důvodné se domnívat, že se v peněžence nachází. V současné době by se toto tvrzení namísto peněženky aplikovalo na mobilní telefon, popř. na chytré hodinky, neboť v nich již standardně bývají uloženy platební karty.

Takový postup by však měl za důsledek značné a dá se říci umělé navýšení úrovně kriminality na území České republiky. Jelikož se jedná o předčasně dokonáný trestný čin, který tedy nevyžaduje vznik škody, není v tuto chvíli zcela jasné, zda by se policejní orgány vůbec zabývaly existencí možnosti či úmyslu (ten by se zde zřejmě dovozoval automaticky) pachatele mobilní telefon jakožto platební prostředek neoprávněně použít, jelikož je tato skutková podstata naplněna již samotným neoprávněným zmocněním se platebního prostředku. Srovnání těchto situací a možnosti analogického užití výše uvedené judikatury tedy nelze ponechat bez povšimnutí, a to zejména s ohledem na skutečnost, že odborná veřejnost o této problematice zatím nevedla detailní diskusi.

Pakliže soudy kvalifikují krádež peněženky, která obsahovala platební karty, nejen jako krádež podle § 205, ale zároveň jako trestný čin neoprávněného opatření, padělání nebo pozměnění platebního prostředku podle § 234 tr. zákoníku, nabízí se otázka, zda by se v případě, kdy by peněženka poškozeného platební karty neobsahovala, dané jednání ad absurdum mělo posoudit jako spáchání trestného činu neoprávněného opatření, padělání nebo pozměnění platebního prostředku podle § 234 tr. zákoníku **ve stádiu pokusu**.

Jakkoliv se mohou výše uvedené teze zdát netradiční či kontraintuitivní, otázka týkající se posouzení krádeže mobilního telefonu jakožto trestného činu neoprávněného opatření, padělání nebo pozměnění platebního prostředku podle § 234 by měla být v budoucnu postavena na jisto. Obzvláště s ohledem na to, že mnozí, zejména mladí, lidé používají k platbám pouze svůj mobilní telefon a běžně svoji peněženku nenosí s sebou, či ji nemají vůbec. Tento trend je stoupající a tato problematika tak bude s postupem času stále více aktuálnější.

Zastáváme názor, že právní kvalifikace obsažená v judikatuře týkající se posouzení trestného činu krádeže peněženky i jako trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 tr. zákoníku zejména v těch případech, kdy se pachatel platebních karet ihned zbavil, je založena na extenzivním výkladu nepřímého úmyslu, s nímž nesouhlasíme, a přikláníme se k názoru prof. JUDr. Jana Musila, CSc, obsaženého v jeho publikaci s názvem *„Přestává platit v českém trestním právu princip odpovědnosti za zavinění?“* [2], ve které vyjádřil mj. následující: *„Na posuzované kauze lze demonstrovat další, podle mého názoru nežádoucí jev, vyskytující se v posledních letech jak v české trestněprávní legislativě, tak v soudní praxi - totiž postupné zeslabování až „vyprazdňování“ subjektivní stránky trestného činu. Nejmarkantněji se tento trend projevuje právě na zákonném vymezení a interpretaci nepřímého úmyslu v jeho volní složce - srozumění. Zatímco v dřívější době trestněprávní nauka (viz např. Solnař) zastávala názor, že **lhostejný vztah ke způsobenému následku nestačí k dovození nepřímého úmyslu, dnešní interpretace tzv. pravé lhostejnosti (chápané jako smíření se s následkem mlčky) vede k tomu, že je běžně pokládána za nepřímý úmysl.** Judikatura Nejvyššího soudu při tomto extenzivním výkladu nepřímého úmyslu zachází v některých trestních kauzách neúnosně daleko. Kategoricky vyslovený předpoklad v nyní posuzovaném případě, totiž že pachatel musí předpokládat, že platební karta se nachází v odcizené peněžence, je v jiných judikátech ještě dále rozšiřován.“* [3]

Nehledě na to, že rozvoj mobilních technologií v souvislosti s možností plateb mobilním telefonem teoreticky nabízí další jednání, které pravděpodobně bude možné posoudit jako trestný čin

neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 tr. zákoníku, daná skutečnost ovšem rovněž zakládá nutnost přezkumu ustálené judikatury v tomto směru, neboť v současné době se počet osob, které s sebou nosí platební karty v peněžence, rapidně snižuje. Nabízí se tedy otázka, zda přinejmenším takový pachatel tohoto trestného činu, který s sebou platební kartu nenesí a pro tyto účely používá toliko mobilní telefon, by měl být srozuměn s tím, že odcizením peněženky rovněž poruší jiný zájem chráněný trestním zákonem, a to že se neoprávněně zmocní platebního prostředku nacházejícího se v peněžence.

Problematicčnost předmětné judikatury dále rozvíjí skutečnost, že s ohledem na moderní technologický vývoj by zřejmě rovněž bylo potřeba brát ohled na věk oběti tohoto trestného činu, neboť lze předpokládat, že osoby mladšího věku s sebou platební karty nenesí vždy, a naopak téměř všechny osoby staršího věku ve své peněžence platební karty standardně mají. Rozlišoval by tedy policejní orgán, zda oběť byla mladšího věku, a proto byť platební kartu v odcizené peněžence měla, pachatel mohl spoléhat, že nikoliv, neboť osoby tohoto věku s sebou často platební karty nenesí?

Lze tedy v dnešní době s ohledem na výše uvedené jednoznačně dovodit, že pachatel v úmyslu odcizit peněženku a pouze hotovost v ní umístěnou, rovněž věděl, že odcizením peněženky může porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, konk. tedy spáchat i trestný čin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 tr. zákoníku, a pro případ, že takové porušení nebo ohrožení způsobí, s tím byl srozuměn, nebo se již jedná o jednání, kdy pachatel **nevěděl**, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl?

Přikláníme se k názoru, že dané jednání již v minulosti nemělo být posuzováno jako trestný čin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 tr. zákoníku, a to ani v nepřímém úmyslu, neboť byť jednání pachatele znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu téměř naplnilo, chyběla zde požadovaná míra intenzity zavinění. V dnešní době by s ohledem na vzrůstající trend plateb prostřednictvím mobilního telefonu předmětné jednání takto kvalifikováno jednoznačně již být nemělo.

Mgr. Akbulat Kadiev
Advokát

Mgr. Uljana Davydova
Advokátní koncipientka

[Kadiev & Partners s.r.o., advokátní kancelář](#)

Václavské náměstí 775/8
110 00 Praha 1

Tel.: +420 226 020 313
+420 771 292 929

e-mail: info@kadievpartners.cz

[1] ČTK České Noviny. Průzkum: Mobilem platí v ČR 39 % lidí, bez peněženky chodí čtvrtina Čechů. Online. 15.4.2023. [Citováno 2024-03-19]

[2] MUSIL, Jan. Přestává platit v českém trestním právu princip odpovědnosti za zavinění? Trestněprávní revue, 2014, č. 11-12, s. 251-255

[3] MUSIL, Jan. Přestává platit v českém trestním právu princip odpovědnosti za zavinění? Trestněprávní revue, 2014, č. 11-12, s. 251-255

Další články:

- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní – institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)